

ENKELE DEMOGRAFISCHE GEGEVENS AANGAANDE DE STAD SINT-WINNOKSBERGEN, VOORNAMELIJK IN DE 16DE TOT DE 18DE EEUW

P. VANDEWALLE °

De stad Bergues (het vroegere Sint-Winnoksbergen) is een van de kleine steden van het Franse Département du Nord en het vroegere Graafschap Vlaanderen. Dat het hier om een kleine stad gaat, bewijzen de enkele bevolkingscijfers van deze 131 ha grote stad voor de meer recente tijd :

jaar	inwoners
1952	3842
1962	4689
1968	4858 ¹

De eerste ernstige telling van het Nieuw Regime werd in het jaar XII (= 1804) gehouden, toen telde de stad 5633 inwoners ².

Het is trouwens mogelijk enkele gegevens voor 1804 en 1962 met elkaar te vergelijken :

jaar	huizen	haarden	bevolk.	inw/haard	inw/huis
1804	1006	1448	5633	3,89	5,60
1962	1075	1201 ³	4689	3,90	4,36

° Dr. geschiedenis, leraar, Albatrosstraat 15, 8400 Oostende.

1. *Winkler Prins voor Vlaanderen*, dl 5 (1974), p. 258.

2. C. Dieudonné, *Statistique du Département du Nord*, Douai, 1804, dl III, p. 254.

3. Het gaat hier om "logements", wat met enige goede wil kan gelijkgesteld worden met families.

Enkele demografische gegevens aangaande Sint-Winnoksbergen

De enkele gegevens tonen aan dat het aantal personen per haard of per gezin nauwelijks veranderde maar dat wel het aantal personen per huis sterk verminderde. Wellicht is een grotere welstand of een grotere zelfstandigheid van de jongeren hiervoor een verklaring.

Men mag zich gerust afvragen welke plaats Sint-Winnoksbergen tijdens het Ancien Régime innam tussen de steden van de onmiddellijke omgeving. Enige informatie dienaangaande kan gevonden worden in de quota van de verschillende omliggende steden, zoals die werden genoteerd in het Transport van Vlaanderen.

Jaar	St.-Winnoksb.	Duinkerke	Oostende	Veurne ⁴
1408	1200	1200	300	720
1517	1080	2880	720	600
1631	1820	3600	1200	600

Vooreerst moet gesteld worden dat de gegevens van de Transporten van Vlaanderen louter en alleen een indicatieve waarde hebben en niet als zuiver demografische waarden kunnen beschouwd worden. Toch moet gesteld worden dat Sint-Winnoksbergen in de XVe eeuw even zwaar belast werd als Duinkerke en in de loop der jaren ook alleen door deze stad werd voorbijgestoken.

Ter vergelijking kan verwezen worden naar de volkstelling van 1697 die hoogstwaarschijnlijk slechts de niet-behoefte bevolking noteerde. De waarden zijn :

Sint-Winnoksbergen	3.175 inwoners
Duinkerke	13.200
Veurne	2.650 ⁵ .

4. W. Prevenier, *La démographie des villes du comté de Flandre aux XIIIe et XIVe siècles. Etat de la question. Essai d'interprétation.* in *Revue du Nord*, tome LXV, nr 257, 1983, p. 255-275. De gegevens uit vermeld werk werden aangevuld met cijfers uit de Transporten van 1517 en 1631. De opgegeven waarden zijn uitgedrukt in groten Vlaams per 1000 lb die werd gevraagd.

5. Zie dienaangaande : D. Dalle, *De bevolking van Veurne-Ambacht in de 17^e en de 18^e eeuw*, Brussel, 1963, p. 52.

Ook hier wordt dezelfde orde van grootte vastgesteld zoals in 1631. Bij een demografische studie kan dikwijls dankbaar gebruik gemaakt worden van de gegevens die in de parochieregisters werden opgetekend.

De stad Sint-Winnoksbergen telde twee parochies :

- Sint-Maarten : een zuivere stadsparochie waaronder tweederden van de stadsbevolking ressorteerde ;
- Sint-Pieters : omvatte naast het resterende derde van de stadsbevolking ook nog de bevolking van de plattelandsgemeente Hoymille.

Daar het niet mogelijk is de gegevens aangaande Hoymille af te zonderen, zullen de bekomen resultaten met 500 eenheden verminderd worden ⁶.

De parochieregisters zijn vrij goed bewaard en vertonen weinig lacunes, uit de doopregisters werd het jaarlijks aantal geboorten afgeleid. Om echter uit het aantal geboorten het aantal inwoners te berekenen is het aangewezen gebruik te maken van de voor handen zijnde geboortecoëfficiënt. Om een zo objectief mogelijk coëfficiënt te kunnen gebruiken deden wij beroep op twee verschillende reeksen coëfficiënten :

- de reeks zoals vermeld in de "Prospectus" van C. Vandenbroeke ⁷.
- een reeks die wij voor het omliggende platteland van de Kasselrij Sint-Winnoksbergen berekenden ⁸.

In de volgende tabel worden dan ook een aantal resultaten samengebracht ; de kolommen zijn de volgende :

- A : periode van 5 jaar ;
- B : aantal geboorten van de beide parochies, inclusief die te Hoymille ;
- C : berekend geboortecoëfficiënt voor het platteland rond de stad, de met een ° gemerkte getallen zijn gebaseerd op één gegeven per periode ;

6. Hoymille telde tijdens de XVIIIe eeuw ongeveer 500 inwoners, zie dienaangaande *Archives Communales de Bergues*, (verder afgekort tot ACB), BB 49.

7. C. Vandenbroeke, *Prospektus van het historisch-demografisch onderzoek in Vlaanderen*, in *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis Société d'Emulation te Brugge*, CXIII, 1976, pp. 1-85.

8. Hier moeten wij verwijzen naar een alsnog onuitgegeven studie over de demografische evolutie van de Kasselrij Sint-Winnoksbergen.

- D : berekend geboortecoëfficiënt volgens Vandenbroeke ;
E : nieuw berekend geboortecoëfficiënt, formule : $(C + D) : 2$.
F : het berekend bevolkingsaantal, verminderd met 500.
(Zie tabel op volgende blz.)

De resultaten uit de tabel vragen toch wel enkele toelichting :

Kolom A : om alle uitzonderlijke en verstorende cijfers te kunnen afvlakken werd geopteerd voor vijfjaarlijkse perioden⁹.

Kolom B : de cijfers tussen haakjes zijn extrapolaties op basis van de cijfers van de jaren waarvoor er wel cijfers voorhanden zijn. Voor de parochie Sint-Maarten zijn er geen hiaten, voor Sint-Pieters ontbreken de jaren 1627-1629 en 1637-1644.

Bij de bekomen resultaten vallen wel enkele zaken op :

- van 1600 tot 1624 zijn er steeds minder dan 200 geboorten per jaar ;
- van 1630 tot 1649 zijn er steeds meer dan 250 geboorten per jaar met absolute pieken in de periode 1640-1649 waarbij de grens van 300 geboorten overschreden werd ;
- van 1650 tot 1789 blijft het aantal geboorten schommelen binnen een marge van 200 tot 250 geboorten per jaar ; alleen de periode 1754-54 zijn er minder dan 200 geboorten per jaar.

Kolom E :

- periode 1615-1639 : de geboortecoëfficiënt stijgt nauwelijks boven de 40 pro mille uit ;
- periode 1640-1674 : periode met zeer hoge waarden die gemakkelijk boven de 50 pro mille uitstijgen¹⁰ ;
- vanaf 1705 komt de geboortecoëfficiënt nog zelden boven de 50 pro mille uit, vanaf 1740 nog zelden boven de 45 ;

Kolom F :

- periode 1615-1644 : sterke stijging van de bevolking met verdubbeling van het aantal inwoners en een absoluut maximum van 6.800 inwoners in 1640-1644 ;
- periode 1655-1674 : steeds minder dan 4.000 mensen in de stad ;

9. Door het aantal geboorten per periode van 5 jaar te groeperen kunnen een aantal "onregelmatigheden" zoals oorlog of epidemie opgevangen worden ; het spreekt voor zich dat voor de andere kolommen ook met perioden van 5 jaar werd gewerkt.

10. Voor de zeer woelige periode 1645-1654 kunnen wij geen betrouwbare geboortecoëfficiënten voorstellen.

A	B	C	D	E	F
1600-04	141				
1605-09	127				
1610-14	125				
1615-19	126	41,8		40 °	2650
1620-24	164	42,8		40,9 °	3510
1625-29	(207)	37,5	37,2	35,9 °	5266
1630-34	252	47	37,2	44,9 °	5112
1635-39	(276)	43,8		41,9 °	6087
1640-44	(338)	48,4		46,3 °	6800
1645-49	301				
1650-54	207				
1655-59	228	56,3		53,5 °	3762
1660-64	267	73,2		70 °	3314
1665-69	226	67		64,1 °	3025
1670-74	211	61,8	47,3	54,6	3364
1675-79	247	54,4	47,3	50,9	4353
1680-84	256	48,1	51,7	49,9	4630
1685-89	272	51,4	51,7	51,6	4771
1690-94	214	49,9	54,4	52,2	3600
1695-99	290	61,1	54,4	57,7	4526
1700-04	230	54,7 °	49	51,9	3931
1505-09	244	48,3	49	48,7	4510
1710-14	245	48,9	47	48	4604
1715-19	235	49,6	47	48	4396
1720-24	251	45,6	49,7	47,7	4762
1725-29	226	52,9	49,7	51,3	3905
1730-34	252	52,7	45,8	49,4	4601
1735-39	261	53,5	45,8	49,8	4741
1740-44	213	47,2	39,6	43,4	4408
1745-49	193	42,7	39,6	41,2	4184
1750-54	197	42,7	39,2	41	4305
1755-59	238	46,6	39,2	42,9	5048
1760-64	219	47,6	40,2	43,9	4487
1765-69	271	47	40,2	43,6	5716
1770-74	244	46,4	39,5	43	5174
1775-79	236	45,5	39,5	42,5	5093
1780-84	229	44,1	38,4	41,3	5045
1785-89	267	46,2	38,4	42,3	5812

Enkele demografische gegevens aangaande Sint-Winnoksbergen

- periode 1675-1769 : de bevolking schommelt tussen 4.000 en 5.000 inwoners ;
- vanaf 1765 stijgt de bevolking boven de 5.000 eenheden uit.

Een van de meest voor de hand liggende vragen is : welke waarde hebben de berekende inwonersaantallen ? Om deze vraag te beantwoorden kan er een beroep gedaan worden op de cijfers die in de volkstellingen van de XVIIe en XVIIIe eeuw werden genoteerd.

De tellingen zijn de volgende :

- 1697 : alleen de niet-behoefte bevolking van de stad werd geteld, daarom werd er rekening gehouden met 22 % armen, dit procent komt overeen met het procent armen dat werd genoteerd op het omliggende platteland ¹¹.
- 1716 : de armen zijn in de telling opgenomen ¹².
- 1766 : zelfde situatie zoals in 1716, daarbij is deze telling de meest volledige van de drie ¹³.

	1697	1716	1766
Mannen	878	886	1038
Vrouwen	859	1033	1231
Gezinnen	869	960	1135
Huizen	800	840	872
Jongens -14 j.	481	682	733
Meisjes -12 j.	712	654	792
Jongens +14 j.	161	509 ¹⁴	393
Meisjes +12 j.	169	807 ¹⁵	559
Knechten	294	--	184
Meiden	511	--	468
Clerus	(240) ¹⁶	240	268
Totaal	4305	4871	5666

11. Ook hier moeten wij verwijzen naar een onuitgegeven studie over de demografische ontwikkeling van de Kasselrij Sint-Winnoksbergen.

12. ACB, BB 49.

13. ACB, BB 49.

14. Inclusief de dienstknechten.

15. Inclusief de dienstmeiden.

16. Extrapolatie op basis van de gegevens voor 1716.

Alhoewel het aantal huizen/haarden bekend is, was dit niet het geval voor het aantal gezinnen. Bij gebrek aan betrouwbare indicatie kan wellicht volgende hypothese aanvaard worden :

- 1697 : (878 mannen + 859 vrouwen) : 2 = 869 gezinnen ;
- 1716 : (886 mannen + 1033 vrouwen) : 2 = 960 gezinnen ;
- 1766 : (1038 mannen + 1231 vrouwen) : 2 = 1135 gezinnen.

Uit de vorige tabel kunnen nog volgende gegevens geput worden :

	1697	1716	1766	1804 ¹⁷
inwoners/gezin	4,95	5,07	4,99	3,89
inwoners/huis	5,38	5,80	6,50	5,60
gezinnen/huis	1,08	1,14	1,30	1,44

Het aantal inwoners per gezin schommelt rond de 5 personen tijdens het Ancien Regime, in 1804 is dit nog nauwelijks 4 personen. Opvallend is ook hoe het aantal gezinnen per huis stijgt in de loop der jaren.

Uit dezelfde tellingen kunnen ook nog de procenten berekend worden van het aandeel van de volgende bevolkingsgroepen in de totale bevolking :

	1697	1716	1766
volwassenen	42,7	40	40
kinderen -14 j.	29	27,8	26,9
kinderen +14 j.	7,6	-	16,8
knechten + meiden	18,7	-	11,5
kinderen + 14 j. en knechten + meiden	26,3	27,4	28,3
clerus	5,8	5	4,7

Er is weinig beweging te merken in de evolutie van de verschillende bevolkingsgroepen. De groep volwassenen verliest licht, de groep jongeren en huispersoneel neemt licht toe terwijl ook de clerus een procent verliest.

17. C. Dieudonné, *o.c.*, p. 254.

Uiteindelijk mag de vraag gesteld worden wat de vergelijking tussen de gegevens van de volkstelling en die uit de parochieregisters oplevert :

	1697	1716	1766
aantal dopen	299	246	274
geboortecoëfficiënt	57,7	48	43,6
berekend inwoners-aantal	4682	4625	5784
resultaat telling	4305	4891	5666
verschil	+ 8,1 %	- 5,4	- 2

Voor 1716 en 1766 zijn de verschillen tussen de bevolkingsaantallen vermeld door de volkstellingen en deze berekend aan de hand van de parochieregisters uiterst klein en in feite te verwaarlozen. Voor 1697 is het verschil wel iets groter en daarvoor kunnen twee oorzaken aangeduid worden :

- wellicht werd het aantal armen dat de stad telde en er toevallig verbleef, wat onderschat zodat het bevolkingsaantal wat te laag berekend werd ;
- door de oorlog kon er een tijdelijke concentratie van landlieden in de stad zijn, waardoor het aantal geboorten juist door de tijdelijke aanwezigheid van deze mensen zeer hoog was, zodat het berekende bevolkingsaantal uiteraard hoger uitviel.

Tot nu toe werden alleen demografische gegevens behandeld voor de XVIIe en XVIIIe eeuw. Voor de voorgaande eeuwen zijn eveneens enkele bruikbare inlichtingen voorhanden.

1. Het oudste poortersboek van de stad dateert uit 1389 ; op de eerste bladzijde van dit boek werd een lijst opgenomen van alle poorters, de lijst bevat 490 namen¹⁸. Niet iedereen in de stad was poorter en het aantal poorters met 20 % vermeerderen om een totaal bevolkingsaantal te bekomen is goed aanvaardbaar ; derhalve zouden er in Sint-Winnoksbergen 588 gezinshoofden geweest zijn. Neemt men aan dat ieder gezin 4,7 personen telde, dan bekomt men

18. ACB, BB 41, f° 1 en volgende.

een 2.764 inwoners waar nog 150 geestelijken mogen bijgevoegd worden, dit geeft dan een totaal van 2.914 inwoners¹⁹.

2. In 1544 een belasting geheven op alle eigendommen in de stad. Toen waren er 810 huizen waarin 803 gezinnen leefden die 261 knechten en meiden in dienst hadden²⁰. Ook hier kan een volgend bevolkingsaantal berekend worden: 803 gezinnen a ratio van 4,7 personen per gezin = 3.774 + 200 geestelijken geeft 3.974 inwoners. Daarbij zou het huispersoneel 6,6 % van de bevolking uitmaken.

3. In 1558 verschijnt een tweede poorterslijst, ditmaal werden de poorters per straat opgetekend²¹. Er werden 670 poorters geteld wat er op zou kunnen wijzen dat er in vergelijking met 1544 83 % van de gezinshoofden poorter waren. Het is dan ook aannemelijk dat het inwonersaantal weinig zal verschillen met dit van 1544.

4. In 1578 werd een tiende penning geheven en die vermeld 698 haarden waarvan er 36 als arm werden aangeduid, dit komt op 5,2 % neer. Het aantal inwoners zou dan zijn: $698 \times 4,7 = 3.281 + 200$ geestelijken = 3.481, wat reeds een lichte terugval betekende tegenover 1558²².

5. In 1581 werd opnieuw een telling gehouden: die leverde 665 haarden op met 3.067 inwoners of 4,6 inwoners per haard. Daarbij moeten wellicht nog een 150 geestelijken geteld worden²³.

6. In 1583 waren er nog 284 haarden wat er op wijst dat de oorlog reeds zwaar had toegeslagen²⁴.

19. De hypothesen vragen enige verklaring. Het aantal poorters met 20 % vermeerderen is inderdaad zeer willekeurig, maar wij veronderstellen dat het om een minimum gaat. Het coëfficiënt 4,7 is iets hoger dan de werkelijk vastgestelde waarde 4,6 van 1581; maar in 1581 was de politieke toestand reeds zo verslechterd dat een iets hogere waarde van 4,7 niet onwettelijk lijkt. Het aantal geestelijken, 150, is opnieuw willekeurig maar toch gebaseerd op toestanden in de latere perioden.

20. ACB, CC 4.

21. ACB, BB 42, f° 1 en volgende.

22. ACB, CC 30.

23. ACB, CC 84. In de huidige stand van het onderzoek is het niet mogelijk vast te stellen of de eredienst al dan niet verboden was, zoals dit te Veurne het geval was volgens de vaststellingen van D. Dalle.

24. ACB, CC 84.

Samenvattend wordt dit :

Jaar	Poorters	Gezinnen	Inwoners	Clerus	Totaal
1389	490	588	2764	150	2914
1544		803	3774	200	3974
1558	670	803	3774	200	3974
1578		698	3218	200	3418
1581		665	3067	150	3217
1583		284	1309	100	1409

Zijn er voor de periode 1540-1580 nogal wat gegevens voorhanden, dan is dit niet het geval voor de periode 1389-1544.

Toch zijn er enkele hulpmiddelen.

1. In 1469 werd een algemene haardentelling gehouden in het graafschap Vlaanderen. Voor Sint-Winnoksbergen is het resultaat niet bewaard maar aan de hand van de quota in het Transport van Vlaanderen berekende W. Prevenier 855 haarden voor de stad wat zeer aannemelijk lijkt²⁵.
2. Terugkerend op het reeds vermelde Transport en op het artikel van W. Prevenier mogen volgende zaken nader bekeken worden. De auteur stelde dat voor ieder haard ongeveer 0,75 gr VI in het Transport mag gesteld worden. Voor 1408 bekomt men aldus : $1.200 \text{ gr} \times 0,75 = 900$ haarden, a rato van 4,7 personen per haard + 150 geestelijken bekomt men aldus 4.380 personen wat duidelijk meer is dan in 1389.

Voor 1517 werd er 1.080 gr VI genoteerd ; dit brengt het aantal haarden - a rato van 0,75 gr per haard - op 810 eenheden en het aantal inwoners inclusief clerus op 4.007 wat zeer dicht staat bij de 3.974 inwoners die voor 1544 berekend werden.

Voor 1631 vermeldt het Transport 1.820 gr VI. In dat zelfde jaar 1.631 waren er 231 geboorten, in 1630 : 259 geboorten, gemiddeld wordt dit 245 geboorten en a rato van een geboortecoëfficiënt van 44,9 pro mille bekomt men 4.957 inwoners of 1.055 haarden - a rato van 4,7 personen per haard -, dit zou dan betekenen dat er 0,58 gr VI per haard werd berekend. Indien de waarde

25. W. Prevenier, *o.c.*, pp. 255-275.

0, 58 houdbaar blijft, kan ook voor de stad Duinkerke een benaderend bevolkingsaantal opgegeven worden : het quotum bedroeg 3.600 gr VI wat 2.088 haarden geeft, a rato van 4,7 personen per haard bekomt men 9.814 inwoners, daarbij gevoegd 245 clerici bekomt men 10.059 inwoners²⁶.

3. Dit alles kan nog even verder benaderd worden vanuit het standpunt van de "moulage". Dit maalderecht werd op het platteland per hoofd "omgesteld", voor de steden was dit niet het geval. Voor Sint-Winnoksbergen zijn volgende waarden voorhanden :

Jaar	Moulage	Index	Inwoners	Index	Lb/inw.
1617	2303 lb	100	2650	100	0,86
1628	3012	131	5266	199	0,57
1638	3120	135	6087	230	0,51
1640	3429	149	6800	256	0,50

Bij de bovenstaande tabel horen enkele toelichtingen. Het bedrag van de moulage is dit zoals het genoteerd werd in de registers van de moulage²⁷. Het aantal inwoners is dit berekend aan de hand van de gegevens uit de doopregisters en de geboortecoëfficiënten ; daarbij mag niet uit het oog verloren worden dat beide soorten gegevens uit die perioden in feite extrapolaties zijn en met de nodige omzichtigheid moeten behandeld worden.

Er kunnen 2 perioden in de inning vastgesteld worden : enerzijds is er het jaar 1617 dat nog zeer dicht lag bij de aanvang van de inning van het maalderecht waarbij de organisatie van de inning nog niet volledig op punt stond ; anderzijds ziet men dat na 1628 ongeveer 0,5 lb per persoon werd omgesteld.

De cijfers lijken over het algemeen betrouwbaar gezien de aanslagvoet van de belasting zeer weinig gewijzigd werd.

Anderzijds zijn de waarden die aan de hand van de gegevens uit de parochieregisters bekomen werden aan enige kritiek onderhevig.

26. Wij veronderstellen dat het aantal clerici in de stad Duinkerke proportioneel maar de helft bedroeg van die in Sint-Winnoksbergen daar er zich in de eerste stad geen abdijen bevonden en er slechts één parochie was.

27. Rijksarchief Gent, *Staten van Vlaanderen*, 3642, 3651, 3657, 3658.

Enkele demografische gegevens aangaande Sint-Winnoksbergen

Juist in de gestelde periode zijn zowel het aantal geboorten en de gebruikte geboortecoëfficiënt geëxtrapoleerd waardoor fouten en misrekeningen kunnen binnensluipen.

Vertrekkend van de waarde 0,57 lb per inwoner in 1628 kunnen volgende nieuwe waarden voorgesteld worden ; wij weerhouden de waarden 0,57 omdat deze waarde ons als uitgangspunt betrouwbaar lijkt vooral omdat de bedragen, bij gelijke aanslagvoet, tussen 1628 en 1638 een geleidelijke stijging tonen :

Jaar	Moulagé	Inwoners
1617	2303	2650
1628	3012	5266
1630		5112
1638	3120	5473
1640	3429	6016

De bekomen cijfers zijn realistisch daar het aantal huizen, zoals verder blijkt, relatief gelijk bleef : een totaal van 6.800 inwoners zou 8,5 personen per huis betekenen, wat zeer hoog is.

De bronnen laten ook toe op diverse tijdstippen het aandeel van het huishoudpersoneel in de totale bevolking te berekenen :

Jaar	Gezinnen	Inwoners	Kn + M	%
1544	803	3774	261	6,6
1697	869	4305	768	18,7
1719		4871	257	5,3
1766		5666	652	11,5

Bovenstaande tabel roept enkele vraagtekens op. De gegevens van 1544 en 1719 komen niet uit een volkstelling maar uit een gelijkwaardige bron : een belasting op de bezittingen van 1544²⁸ en de capitatie van 1719²⁹. In beide reeksen bekomen wij slechts 5 à 7 %

28. ACB, CC 4.

29. ACB, CC 32.

huispersoneel, terwijl in de volkstellingen de waarden veel hoger liggen. Een verklaring is niet zo gemakkelijk te vinden. Wellicht moet gezocht worden in de interpretatie die aan de term “knechten en meiden” in de bronnen werd gegeven.

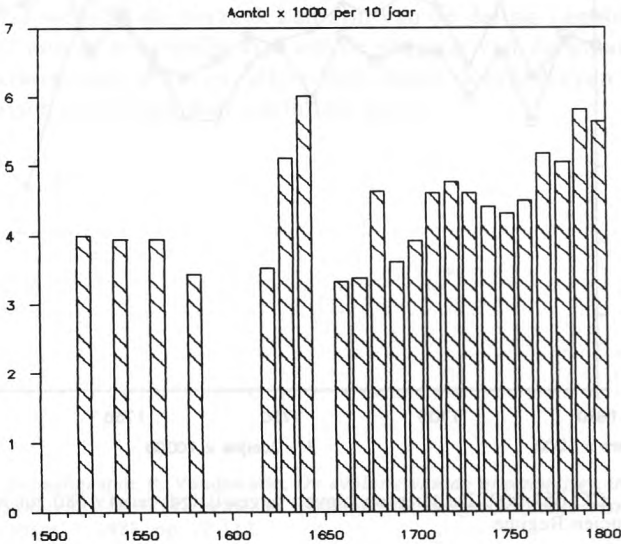
De voorhanden zijnde documenten laten ook toe het aantal huizen in de stad te bepalen :

Jaar	Huizen	Jaar	Huizen
1544	810	1775	889
1635	800	1780	883
1750	819	1785	926
1765	860	1790	952
1768	883	1804	1006

Tot 1750 was er weinig beweging te zien in de evolutie van het aantal huizen. Binnen de muren van de stad Sint-Winnoksbergen was er tot in de 18e eeuw ruimte voor een 800 huizen ; de stijgende bevolkingsdruk was er oorzaak van dat het aantal woonsten toenam.

Uit de reeds vermelde gegevens kan voor de 16de, 17de en 18de eeuw volgend beeld van de bevolkingsevolutie gegeven worden :

BEVOLKING SINT-WINNOKSBERGEN

Uit de grafiek blijkt duidelijk dat van 1680 tot 1720 bevolking en belastingsopbrengsten vrij gelijklopend zijn. Vanaf 1720 gaat de belastingsopbrengst dalen terwijl de bevolking vrij constant blijft ; vanaf 1745 gaat de opbrengst van de accijnzen opnieuw stijgen en volgt daarbij de stijgende trend van het bevolkingsaantal. Van 1760 af daalt de opbrengst van de accijnzen zeer sterk en kan zich moeilijk in de latere jaren herstellen.

Het ligt voor de hand dat voor deze evolutie een oorzaak moet gezocht worden. Een tariefaanpassing lijkt uitgesloten wat ons er toe noopt drie mogelijke oorzaken te weerhouden :

- ofwel veranderden de leefgewoonten van de inwoners van de stad waardoor er minder geld werd uitgegeven aan drank en meer aan andere zaken ;
- ofwel deed er zich een verarmingsproces voor waardoor de mensen heel eenvoudig niet meer over de middelen beschikten om evenveel drank te kopen als enkele decennia vroeger.
- ofwel stegen de prijzen van de granen waardoor enerzijds de prijs van de dranken op basis van graan gingen stijgen en anderzijds meer geld diende uitgegeven te worden voor de aankoop van brood.

Uit de tarweprijzen te Sint-Winnoksbergen³¹ blijkt dat er zich een duidelijke stijging van de prijs van het broodgraan voordeed vanaf 1750, wat wellicht de oorzaak kan zijn van de daling van de accijnzen. Het zou te eenvoudig zijn om de stijging van de graanprijzen als verklaring aan te geven, alleen een verder doorgedreven sociaal-economisch onderzoek kan uitsluitsel geven.

31. Zie dienaangaande P. Vandewalle, *De evolutie van de graanprijzen in West- en Zuid-Vlaanderen, XIVE-XIXe eeuw*, in Bijdragen tot de geschiedenis van Vlaanderen en Brabant, 3, 1988, pp. 22-112.

